

Dosarul nr. 2ra-217/22

2-20152686-01-2ra-17022022

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru, Judecător – E. Badan-Melnic

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău, Judecători – A. Panov, I. Țurcan, L. Pruteanu

Î N C H E I E R E

18 mai 2022

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, Judecătorul
Judecătorii

Svetlana Filincova
Victor Burduh
Dumitru Mardari

examinând admisibilitatea recursurilor declarate de Ghețu Artur, prin intermediul avocatului Odobescu Ghenadie, și de Ministerul Justiției al RM,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Ghețu Artur către Ministerul Justiției al RM, intervenient accesoriu Procuratura Generală a RM, cu privire la încasarea prejudiciului material, repararea prejudiciului moral și compensarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 30 noiembrie 2021, prin care a fost casată parțial hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 14 iunie 2021 și, în partea casată, emisă o nouă hotărâre,

c o n s t a t ă :

La 03 decembrie 2020, Ghețu Artur a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al RM, intervenient accesoriu Procuratura Generală a RM, cu privire la repararea prejudiciului moral în sumă de 80000 lei, încasarea sumei de 7500 lei cu titlu de prejudiciu material și a sumei de 4000 lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică.

În motivarea cererii de chemare în judecată Ghețu Artur a indicat că, prin sentința Judecătoriei Edineț din 10 octombrie 2011, a fost achitat și scos de sub învinuire de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 190, alin.(2), lit. c), d) din Codul penal, pe motiv că nu s-a constatat existența faptei infracționale.

Prin decizia Curții de Apel Bălți din 14 martie 2012, au fost respinse apelurile declarate de către Ghețu Artur și partea vătămată Rodica Mohoreanu împotriva sentinței Judecătoriei Edineț din 10 octombrie 2011.

Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 04 octombrie 2012, a fost casată decizia Curții de Apel Bălți din 14 martie 2012, cauza fiind trimisă la rejudecare în instanța de apel.

La 29 aprilie 2015, Curtea de Apel Bălți a pronunțat o decizie prin care au fost respinse ca nefondate apelurile declarate de către Ghețu Artur și partea vătămată Rodica Mohoreanu împotriva sentinței Judecătoriei Edineț din 10 octombrie 2011.

Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 02 februarie 2016 s-au admis recursurile declarate de către procuror și partea vătămată, decizia Curții de Apel Bălți din 29 aprilie 2015 fiind casată, iar cauza transmisă la rejudecare într-un alt complet de judecată.

Potrivit deciziei Curții de Apel Bălți din 30 mai 2018, au fost admise apelurile declarate de către procuror și partea vătămată, casată sentința Judecătoriei Edineț din 10 octombrie 2011, cu emiterea unei noi sentințe de condamnare.

Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 04 decembrie 2018, a fost casată decizia Curții de Apel Bălți din 30 mai 2018, cu trimiterea cauzei la rejudecare în instanța de apel, într-un alt complet de judecată.

Prin decizia Curții de Apel Bălți din 11 martie 2020 (menținută prin decizia Curții Supreme de Justiție din 29 septembrie 2020), a fost menținută sentința Judecătoriei Edineț din 10 octombrie 2011.

Astfel, reclamantul a menționat că prin acțiunile ilegale ale pârâtului și ale intervenientului accesoriu, i-a fost cauzat un prejudiciu moral, manifestat prin stări psihologice caracterizate prin tristețe, deprimare, rușine, disconfort sufletesc, teamă, neajutorare, umilință, inferioritate, insatisfacție și stres, pe care îl estimează în cuantum de 80000 lei.

De asemenea, reclamantul a susținut că în urma acțiunilor ilegale ale pârâtului și ale intervenientului accesoriu, i-a fost cauzat un prejudiciu material în mărime de 7500 lei, legat de cheltuielile de asistență juridică în cadrul examinării cauzei penale.

Suplimentar, reclamantul a menționat că în prezenta cauză a avut de suportat cheltuieli de judecată în cuantum de 4000 lei.

Prin hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 14 iunie 2021, cererea de chemare în judecată depusă de Ghețu Artur a fost admisă parțial.

S-a încasat din bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al RM, în beneficiul lui Ghețu Artur, suma de 20000 lei cu titlu de prejudiciu moral.

În rest, acțiunea a fost respinsă ca neîntemeiată.

La 15 iunie 2021, Ministerul Justiției al RM a declarat apel împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 14 iunie 2021, solicitând casarea acesteia și emiterea unei hotărâri prin care acțiunea să fie respinsă ca neîntemeiată.

La 28 iunie 2021, Ghețu Artur prin intermediul avocatului Odobescu Ghenadie, a declarat apel împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 14 iunie 2021, solicitând casarea parțială a acesteia, în partea în care pretențiile din acțiune au fost respinse și, respectiv, emiterea unei noi hotărâri prin care acțiunea să fie admisă integral.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 30 noiembrie 2021, s-a respins apelul declarat de Ministerul Justiției al RM.

S-a admis apelul declarat de Ghețu Artur, prin intermediul avocatului Odobescu Ghenadie.

S-a casat hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 14 iunie 2021, în partea respingerii pretențiilor cu privire la încasarea prejudiciului material și a cheltuielilor de judecată, cu emiterea în această parte a unei noi hotărâri prin care, s-a încasat de la bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al RM, în beneficiul lui Ghețu Artur, prejudiciul material cu titlu de cheltuieli de asistență juridică suportate în dosarul

penal în sumă de 7500 lei și cheltuielile de asistență juridică suportate în prezentul proces în mărime de 4000 lei.

În rest, hotărârea primei instanțe s-a menținut.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a menționat că, eșecul actului de învinuire constituie o confirmare a încălcării drepturilor persoanei, comise de autorități față de cel tras la răspundere penală, indiferent de faptul dacă în final s-a ajuns sau nu la condamnarea publică, achitarea persoanei sau scoaterea persoanei de sub urmărirea penală.

În speță, reclamantul a avut de suferit unele frustrări, incertitudini și neliniști, care nu pot fi compensate doar prin simpla constatare a unei violări.

Totodată, suma de 80 000 lei, solicitată spre încasare cu titlu de reparare a prejudiciului moral, a fost considerată una excesivă.

Astfel, cu referire la apelurile declarate de Ministerul Justiției al RM și de Ghețu Artur, instanța de apel a considerat că, suma de 20 000 lei, încasată de prima instanță cu titlu de prejudiciu moral, este o sumă rezonabilă și reprezintă o satisfacție echitabilă a reparării prejudiciului moral suportat.

În altă ordine de idei, Curtea de Apel Chișinău a considerat eronată soluția primei instanțe în partea respingerii pretenției cu privire la încasarea prejudiciului material și a cheltuielilor de judecată suportate.

În acest sens, instanța de apel a remarcat că potrivit materialelor cauzei, Ghețu Artur a beneficiat de asistență juridică pe tot parcursul anchetei penale și derulării procesului penal, acordată de avocatul Odobescu Ghenadie, iar potrivit bonurilor de plată seria EK nr. 552260 din 30 ianuarie 2011, seria EO nr. 012367 din 28 februarie 2013 și seria EO nr. 012437 din 24 mai 2013, a achitat pentru serviciile juridice, suma de 7 500 lei.

Suplimentar, cu referire la prevederile art. 96 din Codul de procedură civilă, instanța de apel a remarcat că în prezenta cauză civilă, interesele lui Ghețu Artur au fost reprezentate de avocatul Odobescu Ghenadie, în temeiul mandatului seria MA, nr. 160953 din 30 septembrie 2020, iar potrivit bonului de plată seria DAA nr. 13759681 din 30 septembrie 2020, acesta a achitat suma de 4000 lei pentru serviciile juridice acordate.

Astfel, Curtea de Apel Chișinău a ajuns la concluzia că, cheltuielile de judecată suportate de Ghețu Artur la examinarea cauzei penale și a prezentei cauze, au fost reale, necesare și rezonabile pentru îndeplinirea actelor procesuale efectuate, urmând a fi compensate de la bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției al RM.

La 28 ianuarie 2022, a fost înregistrat recursul Ministerului Justiției al RM prin care s-a solicitat casarea hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 14 iunie 2021 și a deciziei Curții de Apel Chișinău din 30 noiembrie 2021, cu emiterea unei noi hotărâri privind respingerea acțiunii depuse de Ghețu Artur.

În motivarea cererii de recurs, s-a invocat că instanțele de judecată au aplicat eronat normele din Legea nr. 1545-XII din 25 februarie 1998 ”privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești”, or, pentru a dispune încasarea prejudiciului cauzat, în temeiul legii citate, este necesară întrunirea cumulativă, atât a circumstanțelor prevăzute de art. 6, cât și a celor prevăzute de art. 3, acestea fiind indisolubile și neputând fi aplicate separat.

De asemenea, s-a menționat că nu orice acțiune a organelor de drept și a instanțelor judecătorești atrage după sine răspunderea statului.

Suplimentar, recurentul consideră că acțiunea reclamantului/intimat este neîntemeiată, deoarece în speță nu au fost constatate temeiurile prevăzute la Legea nr. 1545-XII din 25 februarie 1998 ”privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești”. Mai mult ca atât, dreptul la despăgubire apare doar dacă se demonstrează, printr-un act judecătoresc de dispoziție irevocabil, că acțiunile întreprinse de organul de urmărire penală sunt/au fost ilegale.

Reieșind din circumstanțele cauzei, prin prisma reglementărilor normelor menționate mai sus, recurentul remarcă faptul că la materialele cauzei nu există niciun act procedural definitiv și irevocabil al instanței de judecată sau al organului ierarhic superior, prin care s-a stabilit ca fiind ilegale măsurile procedurale întreprinse de organul de urmărire penală.

Prin prisma normei art. 3 din Legea nr. 1545-XII din 25 februarie 1998 ”privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești”, se menționează că este reparabil prejudiciul material și moral cauzat persoanei fizice sau juridice în urma reținerii ilegale, aplicării ilegale a măsurilor preventive sub formă de arest, de declarație de a nu părăsi localitatea sau țara, tragerii ilegale la răspundere penală; condamnării ilegale, confiscării ilegale a averii, supunerii legale la muncă neremunerată în folosul comunității; efectuării ilegale, în cazul urmăririi penale ori judecării cauzei penale, a percheziției, ridicării, punerii ilegale sub sechestru a averii, eliberării sau suspendării ilegale din lucru (funcție), precum și în urma altor acțiuni de procedură care limitează drepturile persoanelor fizice sau juridice; supunerii ilegale la arest administrativ, reținerii administrative ilegale sau aplicării ilegale a amenzii administrative de către instanța de judecată; efectuării măsurilor operative de investigații cu încălcarea prevederilor legislației; ridicării ilegale a documentelor contabile, a altor documente, a banilor, a ștampilelor, precum și în urma blocării conturilor bancare.

În această ordine de idei, recurentul consideră că instanțele inferioare neîntemeiat au admis pretențiile reclamantului/intimat și au dispus încasarea sumelor cu titlu de prejudiciu moral și material în cuantumul corespunzător.

La 03 februarie 2022, a fost înregistrat recursul declarat de Ghețu Artur, prin intermediul avocatului Odobescu Ghenadie, prin care s-a solicitat casarea parțială a deciziei Curții de Apel Chișinău din 30 noiembrie 2021 și casarea parțială a hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 14 iunie 2021, cu emiterea unei noi hotărâri, prin care pretențiile de încasare a prejudiciului moral să fie admise integral.

La 03 martie 2022, a fost înregistrată referința depusă de Procuratura RM, prin care s-a solicitat respingerea cererii de recurs depusă de Ghețu Artur și admiterea recursului declarat de Ministerul Justiției al RM.

Cu referire la prevederile art.434 alin.(1), (2) din Codul de procedură civilă, Colegiul civil menționează că, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Potrivit materialelor cauzei, decizia Curții de Apel Chișinău din 30 noiembrie 2021, a fost expediată participanților la proces la 10 februarie 2022, prin intermediul poștei electronice. (f.d.137)

Astfel, în conformitate cu art. 434 din Codul de procedură civilă, Completul Colegiului civil, consideră că recursul Ministerului Justiției al RM din 28 ianuarie 2022

și recursul lui Ghețu Artur din 03 februarie 2022, sunt în termen.

Analizând temeiurile invocate în cererile de recurs, în raport cu materialele pricinii și prevederile legale, Completul consideră că recursurile Ministerului Justiției al RM și a lui Ghețu Artur sunt neîntemeiate și urmează a fi declarate inadmisibile, din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural prevăzute de art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului. Încheierea se emite conform prevederilor art. 270 și nu conține nici o referire cu privire la fondul recursului.

Dat fiind faptul că temeiurile de declarare a recursului, prin prisma prevederilor secțiunii a 2-a a capitolului XXXVIII al din Codul de procedură civilă, sunt strict delimitate de art. 432, Completul reține că reieșind din prevederile art. 437 alin. (1) lit. f) din Codul de procedură civilă, în sarcina recurenților este impusă obligația delimitării esenței, temeiului și argumentării acelei/aceor încălcări esențiale și/sau a acelor circumstanțe ce indică la aplicarea eronată a normelor de drept material sau procedural, și care ar dicta necesitatea declarării recursului ca fiind admisibil.

În speță, însă criticile invocate de recurenți nu pot duce la admisibilitatea recursurilor, deoarece, acestea nu pot fi reținute prin prisma art. 432 din Codul de procedură civilă, în condițiile în care se insistă în mod exclusiv asupra reaprecierii circumstanțelor cauzei, în detrimentul evidențierii ilegalității soluției instanței de apel. În acest context este de menționat faptul că recursul exercitat conform secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

Acest fapt denotă caracterul declarativ al recursurilor, fiind lipsite de esență, care evidențiază simplul fapt al dezacordului recurenților cu soluția dată de instanțele de judecată precum și lipsa temeiurilor legale de declarare a recursurilor, având în vedere faptul că, rolul exclusiv al recursului este de a asigura efectuarea unui control de legalitate a deciziei atacate în baza temeiurilor legale de declarare a recursului strict prevăzute de art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

Abordarea recurenților, în speță, însă evidențiază în mod clar dezacordul acestora cu soluția dată de instanța de apel și prima instanță, iar argumentele recursurilor nu permit identificarea omisiunilor sau erorilor care ar impune casarea actelor judecătorești contestate.

Prin prisma jurisprudenței CtEDO, recursul trebuie să fie efectiv, adică să fie capabil să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri, trăsătură distinctivă care nu este evidențiată în recursurile declarate de Ghețu Artur, prin intermediul avocatului Odobescu Ghenadie, și de Ministerul Justiției al RM.

Astfel, Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție constată lipsa temeiurilor care ar dicta necesitatea declarării recursurilor ca fiind admisibile.

În conformitate cu art. 270, 431 alin. (2), art. 433 lit. a) și art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție,

d i s p u n e:

Se consideră inadmisibile recursurile declarate de Ghețu Artur, prin intermediul avocatului Odobescu Ghenadie, și de Ministerul Justiției al RM.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
Judecătorul

Svetlana Filincova,

Judecătorii

Victor Burduh

Dumitru Mardari